

SKUP 2011
BERNT JAKOB OKSNES
OG ANNE SCHJØLBERG
MAGASINET, DAGBLADET

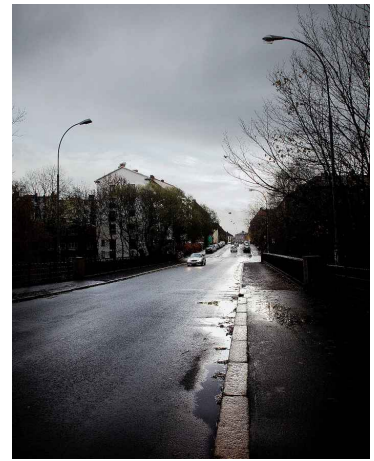
Ingen kom i begravelsen hans.
Dette er jakten
på en død manns liv.

Den usynlige

Den usynlige er et stort og spennende romanverk som handler om en mann som har forsvunnet i Norge. Dette er jakten på en død manns liv. Romanen er skrevet av den norske forfatteren Bernt Jakob Oksnes. Den er utgitt av Magasinet, Dagbladet.

En usynlig mann er en spennende roman som handler om en mann som har forsvunnet i Norge. Dette er jakten på en død manns liv. Romanen er skrevet av den norske forfatteren Bernt Jakob Oksnes. Den er utgitt av Magasinet, Dagbladet.

Publisert i Norge. En roman som handler om en mann som har forsvunnet i Norge. Dette er jakten på en død manns liv. Romanen er skrevet av den norske forfatteren Bernt Jakob Oksnes. Den er utgitt av Magasinet, Dagbladet.

Norge er, ifølge FNs rangering, verdens mest velstående nasjon og beste land å bo i. Dette er historien om hvordan den samme nasjonen forsømte og glemte en utviklingshemmet mann, utelot ham fra sosiale nettverk og fra samfunnet.

Journalist Bernt Jakob Oksnes
Epost: bok@dagbladet.no
Telefon: 99 52 32 61

Assisterende research Anne Schjølberg
Epost: asc@dagbladet.no
Telefon: 90 83 90 84

Magasinet, Dagbladet
Pb. 1184 Sentrum
0107 Oslo
Telefon: 24 00 10 00

Publisert
«Den Usynlige»
23.01.2010
i Magasinets papirutgave.
Vedlegg 1

«Den Usynlige»
26.01.2010
på dagbladet.no
Vedlegg 2

INNHOOLD

1. Når og hvordan kom arbeidet i gang, og hva var ideen som startet det hele? ³

2. Hva var den sentrale problemstilling ved starten av prosjektet? ⁴

3. Hva er genuint nytt i saken? ⁴

3.1 Oslo kommune forsømte psykisk utviklingshemmet mann ⁴

3.2 Politiet og Folkeregisteret feilet ⁵

3.3 Innblikk i en lukket og glemt verden ⁵

3.4 Samfunnet sviktet ⁵

3.5 Folk satte spor etter seg også før den elektroniske tidsalder ⁵

4. Organiseringen av arbeidet, metodebruk, kildebruk, problem underveis mv. ⁶

4.1 METODE: Etablere tillit internt i politiet, i begravesbyrået og hos presten: Trekke ut flest mulige detaljer fra hendelsesforløpet og omstendighetene ⁶

4.1.1 Kontakten med politiet ⁶

4.1.2 Den tidlige kontakten med Wang Nordstrand begravesbyrå ⁶

4.1.3 Kontakten med Torshov menighet, ved sogneprest Dag Iversen ⁶

4.2 METODE: Den sosiale samvittigheten og den menneskelige nysgjerrigheten som motor ⁷

4.3 METODE: Å søke assistanse og ekspertise hos profesjonell researcher internt i Dagbladet: De første spor i Folkeregisteret ⁷

4.4 METODE: Søk i Eiendomsregisteret, opprette kontakt med huseieren Boligbygg Oslo KF og oppsporing av naboer ⁸

4.4.1 Kontakten med huseieren ⁸

4.4.2 Oppsporing av naboer, del 1 ⁹

4.5 Jakten på Fosshaug i Oslo kommunes etater ⁹

4.6 METODE: Vi prøver andre veier og muligheter ¹⁰

4.6.1 Leting i Straffesaksregisteret ¹⁰

4.6.2 Vi søker innpass i Arbeidstaker/arbeidsgiverregisteret ¹⁰

4.6.3 Elektroniske kilder brukt mye av slektsgranskere ¹⁰

4.7 METODE: Jakten i Oslo kommunes byarkiv - et gjennombrudd ¹⁰

4.7.1 Fødselsmeldingene, vårt første kort ¹¹

4.7.2 Folketelling i Oslo, 3. November 1947 ¹¹

4.7.3 Nytt viktig funn i Folkeregisteret ¹²

4.8 METODE: Opprette kontakt med Oslo byfogdem-bete sin skifteseksjon. Kvalitetssikre og fastslå sikker identitet på halv søsknene og igjen på deres barn ¹²

4.9 Konfrontere politiet med de nye funnene ¹⁴

4.10 METODE: Hvordan kontakte halv søsteren? Opp-tre varsomt og skånsomt, bygge tillit og ufarliggjøre situasjonen ¹⁴

4.11 METODE: Vi jakter flere spor i Byarkivet ¹⁵

4.11.1 Adressebøkene, den tids telefonkatalog ¹⁵

4.11.2 Å finne fram i skolearkivene og klasselistene ¹⁵

4.11.3 Å spore opp og kontakte klassekameratene og jakte på klassebilde ¹⁶

4.12 METODE: Pleie av Byarkivets personale gir flere resultater ¹⁶

4.13 Et stort gjennombrudd og funn - Sarsgaten skole, for psykisk utviklingshemmede ¹⁷

4.14 METODE: Jakten på vennen Bernt Hagen. Respektfull tilnærming til mennesker i vanskelig livs-situasjon ¹⁷

4.15 METODE: Jakten på flere detaljer om omstendig-hetene rundt dødsfallet og hendelsene etterpå - for å komplettere fortellingen enda mer presist: Mer til-litsbygging i politiet ¹⁸

4.15.1 Jakten på sykkelen ¹⁸

4.15.2 Nøkkelen ¹⁸

4.16 Tålmodighet og ro i en kompleks situasjon og etisk diskusjon: Ledelsens ønske om et fotografi av mannen ¹⁸

4.17 METODE: Fortellergrep og formidling ¹⁹

4.17.1 The telling detail ¹⁹

4.17.2 Å skrive for å røre og gripe ¹⁹

4.17.3 Retoriske grep ²⁰

4.17.4 Iscenesettelse av selv. Bruken av vi - sympati/antipati ²⁰

5. Spesielle erfaringer ²¹

5.1 Sosial samvittighet mot en journalists etiske dilemma ²¹

5.2 Min tvil og usikkerhet - og viktigheten av tillit og tro fra ledelsen ²¹

1. NÅR OG HVORDAN KOM ARBEIDET I GANG, OG HVA VAR IDEEN SOM STARTET DET HELE?

I mitt arbeid for Magasinet i Dagbladet leverte jeg i mars 2009 en skriftlig idéliste til mine overordnede, hvorav den ene ideen hadde tittelen:

«Den som dør alene».

Jeg tok utgangspunkt i dette: Hvert år begravnes i snitt mellom 60 og 70 mennesker i Oslo kommunes regning. Der det ikke finnes noen andre til å ta kostnaden. Noen av disse har valgt isolasjonen som leveform. Mens mange andre igjen blir sviktet av sine lokale myndigheter, av sine nettverk og familier.

Vi snakket om et Sånn er livet-program på P2 som hadde berørt tematikken, og om en fin Aftenposten-reportasje om det samme. Jeg tenkte til og med på Six Feet Under, TV-serien som hadde et par episoder om mennesker som blir begravd i anonymitet. Og jeg tenkte på 'The Beatles' klassiske låt om Eleanor Rigby; «Eleanor Rigby died in the church and was buried along with her name. Nobody came».

Dette var altså ikke noe pionértema. Ingen banebrytende idé. Vi måtte gjøre det sterkere, annerledes og grundigere. Vi måtte bare begynne der de andre sluttet.

Vi måtte i tillegg til å overvære begravelsen, grave fram den avdøde personens livsløp på en verdig, skånbar måte, med et humant blikk. Og samtidig trekke linjene til et urbant, oppsiktsvekkende, samfunnsmessig trekk. Vi var på jakt etter en enkeltstående historie som kunne belyse et større kompleks:

Hvordan det kan gå til at mennesker i Norge blir glemte, forsømt, sviktet av samfunnet, utelatt og stengt ute fra sosiale relasjoner og nettverk? Hvordan er det mulig å ikke ha en eneste venn eller et eneste familie-medlem ved din side ved livets slutt?

Det handlet bare om å finne et dødsfall som kunne lede oss inn i dette komplekset. Det skulle ennå ta mange måneder før vi kom dit. Vi la saken på vent en stund, det var andre, mindre tidløse saker det brant mer med.

Men etter sommeren 2009, tidlig høst, startet jeg å kikke på denne ideen på nytt.

Jeg ringte Margaret Eckbo i gravferdsetaten i Oslo kommune. Hun ville være behjelpelig med å liste opp de kommunale begravelsene hun fikk inn på sitt bord.

Av disse 60 begravelsene, forekom det i noen få av tilfellene at det ikke var mennesker til stede i det hele tatt.

Vi gjorde en avtale om å ringe til gravferdsetatens Eckbo med jevne mellomrom. I tillegg oppfordret hun oss til å følge med på Aftenpostens dødsannonse-sider. Det var tross alt en slik sak i uka i Oslo, i snitt. Noe som understreket sakens omfang.

I løpet av de neste ukene snakker jeg med gravferdsetatens leder Eckbo flere ganger. Hun lister fortløpende opp de innkomne dødsfallene, nevner alder på den døde, kort om omstendighetene rundt dødsfallet der informasjon finnes og tidspunktet for den bebudede begravelsen. Vi vurderer flere av dem, og er sågar i ferd med å lande på et par av dem.

Men 16. oktober, blant disse sakene, dukket det opp en som skiller seg mer ut: I gravferdsetatens tørre, kliniske oppramsing stoppet jeg opp ved:

«Mann, født 22. august 1946, død 5. oktober, under sykkelturn på Bentsebrua, Oslo. Jan Erik Fosshaug begravnes 22. oktober, Østre krematorium».

Det var all informasjon de hadde. Instinktivt tenkte jeg at det må være denne saken vi har lett etter.

Snart fant jeg også dødsannonser i Aftenpostens sider, publisert 13. oktober 2009.

†

**Jan Erik
Fosshaug**

født 22. august 1946,
døde 5. oktober 2009.

På vegne av venner
Bisettes i
Østre krematorium,
lille kapell
torsdag 22. oktober
kl. 10.30.

Dødsannonser

2. HVA VAR DEN SENTRALE PROBLEMSTILLING VED STARTEN AV PROSJEKTET?

Jeg innleder snart dialog med tre instanser; politiet ved Knut Skjelvan, deres mann på mistenkelige dødsfall, begravellesbyrået Wang Nordstrand som skulle ta hånd om begravelsen og sokneprest i Torshov Dag Iversen som snart satt og forberedte talen sin. Av politiets mann Knut Skjelvan hadde jeg fått veldig korte detaljer om dødsfallet.

En mann falt om og døde da han syklet over Bentsebrugata i Oslo 5. oktober 2009. Fosshaug ble ikke meldt savnet, politiet fant ingen ID-papirer på ham.

De finner etter en del om og men hans identitet, sier Skjelvan i politiet:

Jan Erik Fosshaug. 63 år. Enebarn. Døde foreldre. Uten ektefelle eller barn. Politiet, gravferdsetaten, Folkeregisteret og presten har alle forsøkt å finne mannens etterlatte. Uten hell. De erklærte samtidig at han ikke hadde noen familie, ingen pårørende.

Jan Erik Fosshaug hadde ingen.

Begravelsen er berammet til 22. oktober. Vi vil gjerne dra dit.

Hva var hensikten vår? Vi ville finne ut hvem Jan Erik Fosshaug var. Vi ville nøste i omstendighetene rundt Jan Erik Fosshaugs liv, forsøke å finne ut hvordan det hadde seg at han ved utgangen av livet stod helt alene.

Der politiet, myndighetene, presten, Folkeregisterets eksperter, skifteretten og alle offentlige instanser ga opp, eller ikke kom noen vei i jakten på hans identitet og historie, gikk vi i gang med å dokumentere den usynlige mannen Jan Erik Fosshaugs livsløp.

Arbeidet pågikk fra 15. oktober til 18. januar. Vi ville undersøke følgende:

Hvordan kan ett menneske bli så totalt glemt og utelatt i verdens mest velstående stat?

Vi ville lage viktig, dagsordenssettende journalistikk - basert på empati, grundighet og verdighet - i undersøkelser, i kildearbeidet, i fortellerteknikk, i språk og i presentasjon, med Vær Varsom-Plakatens punkt 1.4 og 1.5 med oss i bevisstheten:

«1.4 Det er pressens rett å informere om det som skjer i samfunnet og avdekke kritikkverdige forhold

1.5 Det er pressens oppgave å beskytte enkeltmen-

nesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner, private foretak eller andre».

Etter hvert som vi gravde fram flere detaljer rundt livet til Jan Erik Fosshaug, som at denne mannen var psykisk utviklingshemmet, ble problemstillingen utvidet, kanskje trigget av min sosiale samvittighet: Hvordan kan en psykisk utviklingshemmet, kanskje ute av stand til å ta vare på seg selv, bli så forsømt av Oslo kommune og Norge? Men i stedet for å rope høyt, lete etter syndebukker blant myndighetene, ville vi med stø, kritisk hånd, med en kraftfull, menneskelig, autentisk fortelling, dokumentere denne mannens liv. Uten å fargelegge eller kreve noe mer. Vi ville la leseren selv lage seg sine bilder og oppfatninger av rett og galt.

3. HVA ER GENUINT NYTT I SAKEN?

Gjennom flere ukers systematisk graving i ulike etater og instanser i politiet og Oslo kommune, jakt i fødselsmeldinger, adressebøker, folketellinger, skolearkiver, kirkebøker, ligningsprotokoller, valgmanntall, Arbeidstaker- og arbeidsgiverregisteret, telefonkataloger, Oslo byfogdembete og kriker og kroker av Folkeregisteret rullet vi opp mannens historie.

Etter tre måneders nitid arbeid og research, over 500 telefoner, intervjuer og en skriveprosess der formidlingen sto i fokus, vakte saken stor oppsikt da den ble trykket 23. januar 2010 i Magasinet, og publisert på dagbladet.no tre dager senere.

Våre funn kan oppsummeres i seks deler:

3.1 Oslo kommune forsømt psykisk utviklingshemmet mann

På en forsøksvis dempet, verdig måte, med journalistisk metode, kildebruk og gravearbeid i bunn, avdekker vi at ingen kommunale instanser i Oslo har fanget opp Jan Erik Fosshaug, til tross for at mannen var psykisk utviklingshemmet, og til tross for at Fosshaugs nabo forteller at han slo alarm og varslet Bydel Sagene i Oslo om dette.

Utfall: En enorm lesersrespons og offentlig interesse for saken, i opinionen og blant politikere. Reportasjen er pr. i dag den mest leste noen gang på dagbladet.no. Den ble spredd rundt på sosiale medier av lesere og brukere, og holdt seg levende i flere uker, på en måte man kanskje aldri har sett før eller siden om en enkeltstående reportasje i norsk media.

Reportasjen utløste et skred av blogger og ytringer

og diskusjon i offentligheten. Vi har med dette forhåpentligvis heiset og gjort synlig en mann som ellers aldri ble sett mens han levde – selv om han beviselig ønsket det.

Nær 100 blogger er skrevet om saken, fra lesere, fra profesjonelle og fra akademikere. Man kunne også telle et hundretalls Twitter-meldinger.

Blogger Pål Hivand skriver:

«I dag fikk jeg et glimt av det gode, gamle Dagbladet. Avisen med et bankende sosialt hjerte, hvor engasjement, skrivekunst og journalistisk skikkelighet og vesentlighet står sentralt. Dagens reportasje 'Den Usynlige' i Magasinet representerer en journalistikk jeg mer enn gjerne betaler for, også på papir!»

Videre, fra Heidi Nordby Lunde, aka VamPus:

«Jeg vil bare føye meg i rekken. Viktig journalistikk handler ikke bare om å avsløre maktens innerste sirkler eller å sende krigsreportasjer hjem, men nettopp å ta de små historiene og gjøre dem store. Å synliggjøre den usynlige og gi han en historie er i sitt ytterste en dyp respekt for den enkelte og deres avtrykk på jorden. Tusen takk for det!»

På nettsamfunnet Facebook ble det opprettet en egen gruppe for å hylle arbeidet og Den Usynlige Jan Erik Fosshaug.

3.2 Politiet og Folkeregisteret feilet

Vi avdekker også at politiets og deres egen ekspert i Folkeregisteret sine opplysninger om at Jan Erik Fosshaug ikke hadde noen pårørende eller gjenlevende slektninger, ikke stemte. Funnene viser at Fosshaug hadde en halv søster, som var uvitende om hans død.

Opplysninger som autoriteter på slik research ikke maktet å finne i løpet av de 17 dagene fra dødsfallet til begravelsen.

Utfall: Forfatter Trine Østlyngen skal inkludere reportasjen om Den Usynlige i sin kommende, reviderte utgave av læreboken i journalistisk metode, som utkommer neste år. Over 1000 eposter har kommet inn til journalisten og til Magasinet i forbindelse med saken. 600 spørsmål kom inn til nettmøte med journalist og redaktør. Tematikken og fortellingen traff tydeligvis en nerve i folket.

3.3 Innblikk i en lukket og glemt verden

I arbeidet med å gjennomlyse Jan Erik Fosshaugs liv ga reportasjen innsikt i livet til en av Norges aller svakest stilte. Og den gir et innblikk i en ellers ofte glemt verden som i liten grad får medienes lys på seg.

Utfall: Verdens Gang, Dagbladets konkurrent, om-

talte sågar saken på lederplass, signert politisk kommentator Friftjof Jacobsen, under tittelen «Journalistbragd». Videre står det å lese:

«Historien om den usynlige Jan Erik Fosshaug var lørdagens store leseropplevelse for meg. Og veldig mange andre. Bernt Jakob Oksnes i Dagbladets Magasinet, leverte et lite mesterstykke av en featuresak. Den lever ennå (...) At klassisk god journalistikk på papir engasjerer folk, er det mange netthoder som, i sin digitale nyfrelsthet har glemt. Jeg er også ganske sikker på at saken om Fosshaug får konkurrentene til å skjerpe seg. Til glede for de som leser.»

3.4 Samfunnet sviktet

Saken kan også leses som systemkritikk, fordi den avdekker hvordan vi som samfunn – på flere nivåer – har sviktet en mann som trengte oss. Reportasjen berører således helt sentrale og ofte tabubelagte tema:

- Er det en menneskerett å ha venner?
- Hva er det offentliges ansvar for mennesker som faller utenfor, mennesker som står som mottakere av trygdeytelser, men som mangler det viktigste: menneskelig kontakt?
- Hvordan kan vi som samfunn favne disse menneskene? Er det staten som skal ta ansvar? Eller har alle et ansvar?

På denne veien har vi brukt både konvensjonelle gravemetoder og noen mindre brukte. Arbeidet kan minne meg selv og andre om at disse metodene ikke bare er forbeholdt saker som omhandler skatteunndragelser, gaver til statsråder og økonomisk utroskap.

Reportasjens kan stå en stadfestelse på at jeg som journalist aldri må svikte mitt samfunnsoppdrag i så måte: Vi må alltid påtale forsømmelser, overgrep – og vi må alltid slåss for de svake.

Utfall: Journalist Jon Magnus i VG er en av de andre som uttrykker begeistring:

«Det beste stykke journalistikk jeg har sett på mange, mange år. Ikke bare i Magasinet – men norsk og internasjonalt! En sterk, rørende historie, uhyre velskrevet, eksellent jobbet fram. Jeg gledet meg over hvert ord.»

3.5 Folk satte spor etter seg også før den elektroniske tidsalder

Vi kunne nå slå fast at alle satte tydelige spor og avtrykk i arkivene også den gang

Vi finner ut at alle mennesker født eller boende i Oslo og Aker har satt spor etter seg i Oslo kommunes eget Byarkiv. Vi kan følge folks bevegelser. Disse håndskrevne dokumentene gir et unikt innblikk i et menneskes liv. Det er ikke bare i dag mennesker avlegger

elektroniske spor etter seg. Også den gang satte Oslo-fødte og Oslo-borgere spor etter seg.

Utfall: Med sakens store interesse og gjennomslagskraft etter publisering, la Byarkivet på eget initiativ ut en tekst om reportasjen, med link, på sine nettsider. De omtalte saken som et eksempel på hvordan Byarkivets hundretusenvis av dokumenter kan utnyttes til fulle.

4. ORGANISERINGEN AV ARBEIDET, METODE- BRUK, KILDEBRUK, PROBLEM UNDERVEIS MV.

4.1 METODE:

**Etablere tillit internt i politiet, i begravellesbyrå-
et og hos presten: Trekke ut flest mulige detaljer
fra hendelsesforløpet og omstendighetene rundt
dødsfallet**

4.1.1 Kontakten med politiet

Vi måtte fra første telefonsamtale forsøke å skape en tillit til Knut Skjelvan, Oslo-politiets nøkkelmann i mistenkelig-dødsfall-sakene. Jeg snakket med Skjelvan første gang tre dager før begravelsen, 19. oktober. Vi fortalte åpent om ærendet vårt: at vi ville belyse dette temaet, de som dør uten noen rundt seg i Oslo, gjennom en sterk historie. Skjelvan lot til å forstå dette perspektivet, men var i første omgang veldig knapp.

Noe motvillig og vagt åpnet han loggen for meg. Og det dannet seg et bilde av hva som hadde skjedd med Jan Erik Fosshaug:

Noen sekunder over 14.00, 5. oktober, kommer en 63 år gammel mann syklende over Bentsebrua i Oslo. Et vitne ser ham stige av sykkel. Han segner om.

Forbipasserende prøver å redde ham. Idet ambulansen kommer, konstaterer de ham død. Han blir sendt til rettsmedisinsk på Ullevål. Et naturlig dødsfall er konklusjonen.

Dette er referat fra den første samtalen vi hadde med politiets Knut Skjelvan

- Selve dødsfallet, var det vitner til det?
- Ja, en person.
- En mann? Kvinne?
- En mann.
- Gammel?
- Ikke gammel, ikke ung.
- Tror du vedkommende vil snakke med oss? Kunne

du formidlet kontakt?

- Jeg tror ikke det.
- Har dere fastslått dødsårsaken? Var det hjertet?
- Det er det som stopper når man dør, ja. Men det er foretatt en rettslig obduksjon
- Hva betyr det?
- To ambulansetjenestemenn rykket ut. Legen var ikke der og da entydig sikker på dødsårsaken. Da varsles politiet. Men det er et naturlig dødsfall.
- Hva er politiets rolle her?
- Politiets rolle er å avklare om det har vært en kriminell handling. Og varsle pårørende. Likevel må vi som politi forholde oss profesjonelle. Stoppe et sted. Men alle slektskapsforbindelser er sjekka opp. Jeg har en egen kontakt i Folkeregisteret. Vi har et veldig godt samarbeid med dem. Ingen andre får vite hvem den kontakten er. Vedkommende gjør en veldig god jobb for oss.
- Hva har dere funnet ut?
- Han var enebarn. Døde foreldre. Man gikk videre. Forsøkte å finne fjernere slektninger. Gå noen steg til. Vi stopper ikke med foreldre og søsken og livsarvinger. Vi vil finne onkler, tanter, fettere, nieser. Over hele verden. Det gjøres manuelle søk.
- Hvilke manuelle søk, sier du?
- Vi forsøker å finne knytninger. Vi fant flere Fosshaug. Få av de er i slekt. Det er ikke bare å sette seg ned med telefonkatalogen. Vi må ha hjelp av Folke-registeret. For veldig mange finnes det knytninger familieledd imellom. En nevø i det minste. Men her var ingen. Vanligvis finnes det en eller annen. Men her fant vi ikke gjenlevende slektninger.

4.1.2 Den tidlige kontakten med Wang Nordstrand begravellesbyrå

Byrået Wang Nordstrand har av Oslo kommune fått ansvaret for de kommunale begravelsene i Oslo. Jan Storaker er byråets ansvarlige for denne type saker. Vi tar kontakt med ham to dager før begravelsen, og han orienterer oss:

«Politiet har fremdeles ikke funnet noen. Han har bodd i en trygdeleilighet. Hadde ingen familie eller samboere, vi har heller ikke funnet nære venner eller naboer som kjente ham».

På våre spørsmål redegjorde Storaker så for hvordan arbeidet med denne typen begravelse organiseres, ned i den minste detalj. Vi skaffet oss på den måten en inngående innsikt i prosedyrene.

4.1.3 Kontakten med Torshov menighet, ved sogneprest Dag Iversen

Vi vil forberede oss best mulig til begravelsen, og har to lengre samtaler med sogneprest Dag Iversen som skal

holde seremonien. Vi spør bredt om disse begravelsene hvor det er få eller ingen til stede, vi snakker om slitte felleskapsbånd og bristne nettverk i storbyen og vi spør spesifikt om denne aktuelle, forestående begravelsen til Jan Erik Fosshaug. Han forteller.

«Jeg har prøvd naboer i bygården, jeg har prøvd å finne kamerater. Ingenting å hente. Jeg har prøvd å spore opp noen som kan si noe om avdøde. Politiet har ikke funnet noen. Det blir en kort minnetale. Men nå, som ellers, tar vi avskjed på en verdig måte. Det har med min integritet og mitt livssyn å gjøre».

Vi drar i begravelsen torsdag 22. oktober kl 13.00 ved Østre krematorium.

Jeg sitter der snart alene og synge salmen O bli hos meg. Jeg tar meg selv i å tenke. En person må synge for denne mannen.

I talen for undertegnede journalist, Dagbladets fotograf Lars Myren Holand og en ellers tom kirke, sier presten blant annet:

«Jeg oppfyller en form for avtale ved å erindre og fortelle. Det er fortellingen om alles plass i livets bok. Ingen levde forgjeves. Selv om de ble begravd i anonymitet, hånet som en ubetydelighet».

Begravelsesagenten som tidligere hadde lagt Kong Olav V ned i kista, triller kista med Jan Erik Fosshaug ut bakveien, gjennom et fryselager, vanligvis drar de ut i front av kirka hvor det står sørgende. Men vi tar bakveien nå, inn i begravelsesbilen og videre til krematoriet.

Kista med Jan Erik Fosshaug blir skjøvet inn i ovnen klokka 11.02 mandag 26. oktober. På 72 minutter er det over.

«Vi kjenner ikke historiene deres. Det er kanskje like greit» sier krematoriemannen stille.

Urnen blir liggende igjen på Alfaset krematorium, i en hylle, i påvente av at noen skal melde seg.

4.2 METODE:

Den sosiale samvittigheten og den menneskelige nysgjerrigheten som motor

Spørsmålet utkrystalliserer seg: Hvem er denne mannen? Hvem er Jan Erik Fosshaug? Hvordan kunne han havne her, forlatt, på denne hylla? Og har politiet rett? Har Folkeregisteret rett? Hadde han virkelig ingen? Dette skal bli motoren i vår fortelling. En menneskelig, ekte nysgjerrighet som kanskje vil få leseren til å føle det samme, en menneskelig, ekte nysgjerrighet. Den sosiale samvittigheten hadde truffet meg. Men er empati forenlig med journalistikk? kunne man spørre seg.

Vi ringer tilbake til politiets Knut Skjelvan, som igjen svarer:

- Som politi må vi stoppe et sted. Dette er et naturlig dødsfall. Hjerterstans. Selv om jeg vet at du ønsker at dette skal være en krimsak.
- Nei, det er ikke som du tror. Vi ønsker å tegne et bilde av hvem Jan Erik Fosshaug var. Det kom ingen i begravelsen hans.
- Vel, vi har konstatert at han var enebarn. Folkeregisteret forsøkte å finne fjernere slektninger. Vi vil finne onkler, nieser, fettere. Over hele verden. Det gjøres manuelle søk. Men her fantes ingen, slår Skjelvan fast.

4.3 METODE:

Å søke assistanse og ekspertise hos profesjonell researcher internt i Dagbladet: De første spor i Folkeregisteret

Da jeg dagen etter begravelsen, 23. oktober, begynte mer systematisk å grave, var Folkeregisteret det naturlige, første stoppestedet. Men Opplysningene fra Folkeregisteret ga umiddelbart ingen nyttig informasjon for oss:

- «Fosshaug Jan Erik
- Det er ikke registrert ektefelle på denne person.
- Det er ikke registrert barn på denne person.
- Det er ikke registrert kjernefamilie på denne person.»

Det var på dette tidspunktet jeg første gang koblet inn Dagbladets rutinerede researcher, Anne Schjølberg. Jeg ville ta henne med som rådgiver og assistent der jeg selv sto fast i det kommende arbeidet. Som hun sier:

- «Journalister er flinke på research, de finner 90 prosent av det de leter etter. Men det er de siste ti prosentene de ofte kommer til kort».

Jeg ville ydmykt benytte meg av den kompetansen hun har, nå i første omgang på kriker og kroker av Folkeregisteret. Dette er Schjølbergs egen redegjørelse for første fase av arbeidet:

- «Å jobbe som researcher med Bernt Jakob Oksnes er utfordrende bare i én forstand, nemlig å bevise at man kan gjøre nytte for seg. Oksnes jobber utrolig grundig selv, er veldig vid og åpen i sin journalistiske tilnærming, sjekker mye bredere enn mange jeg har møtt. Det gjør at mye av min kompetanse har han sjøl, og da må jeg legge meg i selen for å kunne bidra med det lille ekstra.

Jeg er utdannet bibliotekar ved Bibliotekhøgskolen

her i Oslo, der lærte vi mye som har vært nyttig i researchjobben, som:

1. En bibliotekar vet ikke alt, men skal kunne finne ut *hvor* og *hvordan* man finner det.
2. Gå grundig og bredt til verks, folk vet ikke alltid helt hva de vil ha, hva vi vil finne. Gi folk mer enn de ber om, og venn deg til at mye av resultatet ikke blir brukt.

Gjennom 25 år med research i Dagbladets arkiv/fakta-avdeling, var dette kunnskaper og erfaringer som passet veldig godt i arbeidet med denne saken. I flere tiår var arkivet i Dagbladet kanskje det beste avisarkivet i Norge, det ble daglig arkivert artikler fra mange andre norske og utenlandske aviser. Selv den dag i dag har forfattere glede og nytte av den store fysiske samlingen med avisartikler.

Researchen hos oss består i å bruke interne og eksterne baser, egne og andres bøker og eget og andres arkiver. De viktigste basene jeg her bruker ved personresearch av norske personer er:

- Folkeregisteret, her finnes informasjon om fødselsnummer, sivilstatus, offisiell adresse og adressehistorikk, sivil status-historikk, etternavn ved fødsel, eventuell dødsmelding.
- Eiendomsregisteret: som gir informasjon om eierforhold med navn, eiendom, pantsettelse, påbygg og ellers informasjon som er blitt oppgitt.
- Dagbladets interne skattedatabase, den er fra 2000 og basert på CD-rom fra Skattedirektoratet, og velegnet til å fastslå riktig identitet på folk. Den er utrolig søkbar, derfor er den et nyttig verktøy fremdeles, selv om inntekt, formue og adresse ikke nødvendigvis er relevant informasjon i dag.
- Retriever, avis- og magasinbasen for i hovedsak norske trykte og elektroniske medier.

Det viktigste er å være sikker på at man har riktig identitet, derfor er summen av disse veldig viktige verktøy.

Videre nytter vi oss av disse verktøyene:

- Bizweb • Telefonkatalogen • Andre adresseregistre
- Google-søk • Bøker/bibliotek • Skattelister
- Brønnøysundregistrene • Biltilsynet • Kirkebøker

Disse bidrar også til å fylle ut puslespillet av hvem man skal prøve å finne ut mest mulig om. I tillegg

kan man få tilleggsinformasjon fra ulike registre, som ikke er elektronisk tilgjengelige, som for eksempel særeiepakter/ekteskapspakter o.s.v».

Vi kunne anvende mange av disse verktøyene i jakten på Jan Erik Fosshaug, konkluderte researcher Schjølborg:

«Da Oksnes kom første gang med programmet fra Jan Erik Fosshaugs begravelse – med fødselsdato og dødsdato, var det ikke mye jeg fant. Med fødselsdato fant vi via Folkeregisteret ut hvor han bodde: Nordkappgata 30.

Vi fant også ut at han ikke var eller hadde vært gift, og at han sto oppført med to ulike adresser i Nordkappgata i adressehistorikken, og med to andre adresser han hadde bodd på tilbake til 1991 (se vedlegg 3). Han eide ikke egen leilighet, var ikke nevnt en eneste gang på Google, sto ikke oppført i noen telefonkataloger siste ti år.»

4.4 METODE:

Søk i Eiendomsregisteret og oppretting av kontakt med huseieren Boligbygg Oslo KF og naboer

4.4.1 Kontakten med huseieren

Hvem eier så Nordkappgata 30, Fosshaugs bolig? Et adressesøk i Infotags eiendomsregister viser at Boligbygg Oslo KF eier leiligheten.

I registeret, under vedtekter, finner vi ut hvilket foretak Boligbygg Oslo KF, er:

«Foretaket skal være et sosialt virkemiddel for å fremskaffe boliger til de målgrupper Oslo kommune til enhver tid ønsker å tilgodese med boliger»

Med andre ord leser vi her at Fosshaug er innrullert i Oslo kommunes sosiale etater.

Vi ringer til Else Merethe Guntveit, presse- informasjonssjef i Boligbygg Oslo KF 27. oktober.

Hun forteller:

«Vi skriver kontrakter med leietakere, drifter og vedlikeholder boligene. Om det aldri er noe bråk, om husleie kommer inn, går livet sin gang. Da ser vi ikke klienten på mange år»

Vi forklarer henne at vår mann, Jan Erik Fosshaug, ble funnet død, hvorpå hun svarer:

«Det er et trist kapittel. Jeg har vært i noen sånne begravelser, dessverre. Mennesker usynlige i samfunnet vårt. Men utover det kan ikke vi røpe noe klientforhold».

Vi spør så:

- Men kan du se hvor Jan Erik Fosshaug hørte hjemme i byråkratiet, om han hørte hjemme noe sted i det hele tatt?
- Nei, jeg kan ikke finne ham her. Men husk, vi har 10 200 boliger, 25 000 beboere. Men de skal alle ha egne saksbehandlere i sosialetaten i bydelen.
- Hva skjer med leiligheten hans nå?
- Alt blir etter hvert destruert. Boligen blir ryddet av et spesialfirma. Leiligheten blir tømt etter de reglene vi har.

Vi prøver gjentatte ganger, et 20-talls telefoner, til ulike avdelinger av Boligbygg Oslo, til jurist Bjørn Egil Jorang og konsulent Camilla Tørli, som ikke kan bidra til flere opplysninger om mannens historikk. De finner ham ikke.

4.4.2 Oppsporing av naboer, del 1

Da adressen var kjent, gikk vi i gang med å finne navn og nummer på naboene i Nordkappgata 30 via Folke-registeret og telefonkatalogen, som vi da kunne ringe til.

Først en Tom Fagernes, som bor i oppgangen til Fosshaug. Slik forløper samtalen seg:

- Det er ingen som har dævva her. Har du kommet riktig? Nordkappgata 30?
- Ja. Nordkappgata 30. Jan Erik Fosshaug het mannen.
- Jeg har ikke peiling på hvem Fosshaug er. Det må ha vært lenge siden han bodde her.
- Nei, han har bodd der de siste sju åra.
- Det tror jeg ikke på. Hvordan døde han?
- Under en sykkeltur. Hjertet stoppet.
- Sykkel sa du? I l. etasje bodde det en mann som syklet. En innesluttet én. Hvor gammel sa du han var?
- 63.
- Det er han! En som aldri snakket med noen. Jeg har ikke hørt stemmen hans engang. Han tok alltid sykkelene inn i leiligheten. En gang, ville jeg holde døra for ham. Men han skulle greie det selv.
- Hvordan var han?
- Han syklet bare. Hvor han havna vet jeg ikke. Det var vel ingen som brydde seg om det heller. Det er vel en skjebe (...).

Dette var altså starten på min reise ned i Oslos glemte verden.

Mitt graveprosjekt startet her for alvor.

Vi ville finne mennesker som hadde møtt ham på hans vei, i skole, på arbeidsplass, og ikke minst i Oslo kommune ettersom han åpenbart bodde i en kommu-

nal bolig av en eller annen grunn. Vi håpte de kunne bidra til å belyse hans situasjon.

4.5 Jakten på Fosshaug i Oslo kommunes etater

Vi innleder et langt løp inn i Oslo kommunes etater, vi tenkte det var den sikreste kilden til informasjon. I løpet av den neste sju dagene, fra 23. til 30. oktober, ringer vi 200 telefoner til ulike etater og instanser, i Sagene bydel og Grünerløkka bydel.

Sagene bydel:

- Bydelsadministrasjonen og informasjonskontoret viser oss videre inn i et konglomerat av avdelinger og tjenester. Som vi prøver å skaffe oss oversikt over. I tur og orden henvender vi oss til disse avdelingene og kontorene for å høre om de kan finne Jan Erik Fosshaug i sine dokumenter og arkiver. Disse har jeg samtaler med:

Sosialtjenesten NAV:

Sosialenheten

Kirsten Rytter, leder/sosialtjenesten i NAV

Marit Bjørnebye, ass. sosialtjeneste/NAV-leder

Arbeid og trygd (statlig drevet)

Sosialstønad, økonomiske tilskudd til livsopphold

Boligkontoret:

Husleiekontoret

Bostøtte

- Boligkonsulent Bjørn Blø
- Bo-oppfølgingskonsulent Lillan Hoffmann
- Boligkonsulent Kirsten Stensholm i Sagene bydel, som sier:

«Jeg finner ikke noe. Jeg aner ikke hvem han er eller hvem han har vært. Vi har 2000 boliger her».

Søknadskontoret/bestillerenheten:

- Trygdeboligkontoret
- Kontoret for omsorgsboliger
- Hjemmesykepleie
- Kontoret for psykisk helsevern

Andre kommunale tjenester:

- Bomiljø
- Bydelsoverlegen

Ettersom vi ikke finner spor etter Fosshaug i Sagene bydel, som han i utgangspunktet skulle vært innrullert i ut fra adressen å dømme, prøver vi også i nabo-bydelen Grünerløkka bydel, som han muligens også kan sortere under. Eller muligens har han bodd i en helt annen bydel og vært innrullert der og ikke blitt flyttet for flere år siden. Vi kontakter Bydel Grünerløkka:

Leder sosialtjenester: Hanne Aspelin

Leder boligkontoret: Inger Sjølie

Avdelingsleder Bestillerenheten: Gunnhild Angell

Informasjonstjenesten: Fredrik Sjøli

Vi hadde håpet at noen av de overstående skulle lede

oss fram til opplysninger om Fosshaug og hans liv og skjebne. Men vi blir igjen kastet tilbake til administrasjonen på Sagene.

Jeg sier på et tidspunkt at jeg forstår at dette er taushetsbelagte opplysninger, men spør om de likevel kan svare bekreftende om de finner noe på vedkommende eller ikke.

Inger Døskeland, rådgiver i Sagene bydel, graver dypt i bydelens arkiver i kjelleren, men svarer.

- Han har ikke vært aktiv klient her. Vi har ikke kontakt med ham.

En annen i bydelsadministrasjonen anbefaler til slutt:

- Snakk med Ide Hultkvist. Er det en som kan ha kjent ham, er det henne. Hun kjenner de enslige svalene.

Men heller ikke hun kan bidra:

- Fosshaug, Fosshaug ... Det ringer ingen bjeller. Det er ikke spor etter ham. Dessverre. Helt ukjent for meg. Du vet, noen holder seg for seg selv, uten kontakt med verden. Så dør de i ensomhet.

Var det så enkelt? Visker samfunnet bare ut folk? Uansett, hvorfor vet ingen hvem Jan Erik Fosshaug er?

4.6 METODE:

Vi prøver andre veier og muligheter

4.6.1 Leting i Straffesaksregisteret

Vi fulgte også et spor i to dager om at denne personen var straffet; etter et tips vi fikk vite at disse kommunale boligene i Nordkappgata i noen tilfeller ble brukt til omstillingsboliger for personer som kom ut av fengsel. Straffesaksregisteret ga ingen svar, vi måtte gå det opp i minste detalj. Kildene våre på Tinghuset kom med svaret: *Han er ikke tidligere straffet.*

4.6.2 Vi søker innpass i Arbeidsgiver-/ arbeidstaker-registeret

Vi gikk videre med de mulighetene vi hadde. I Kirkebøker, tilgjengelig på nett. Og ikke minst Arbeidsgiver-/ arbeidstaker-registeret i Brønnøysund, som vi via våre kilder nærmet oss. Det er et gradert register hvor i teorien alle ansettelsesforhold, sågar sommervikariater og kortere engasjementer, skal innrapporteres av arbeidsgiver. Men tilbakemeldingen fra vår kontakt i registeret var:

- Denne mannen har aldri hatt et ordinært arbeid. Det er ikke spor etter ham.

4.6.3 Elektroniske kilder brukt mye av slektsgranskere

Vi tar nye runder, i de elektroniske arkiv og registre som ligger tilgjengelig på nett, som mange slektsgranskere benytter seg av. I et forsøk på å dra ut enda flere små eller store detaljer. Vi studerte disse i to dager: Digitalarkivet med sine kirkebøker og statlige folketellinger, og DIS Norge. Vi kunne jo for eksempel anta hvilken menighet i Oslo han soknet til: Han skulle trolig døpes i 1946, konfirmeres i 1960. Kunne vi finne noe her? Disse arkivene har store hull på nettet, men uansett fant vi ingenting som kunne lede oss til Jan Erik Fosshaug.

4.7 METODE:

Jakten i Oslo kommunes byarkiv

- et gjennombrudd

Og hvor har han gått på skole? spør vi oss om. Det viser seg å være en prøvelse i seg selv. Vi tar først kontakt med utdanningsetaten i Oslo, skole- og oppvekstseksjonen. Vi blir satt over til elevforvaltningen for å forsøke å finne Fosshaugs utskrivingsprotokoll som blir lagret etter endt skolegang.

«Kan han ha vokst opp på Torshov/Grünerløkka, tror du? Han kunne gått på Sagene, Torshov, Lilleborg, Sofienberg eller Grünerløkka skole. Å finne fram i disse arkivene ... det vil ta uker. Du må finne ut hvilken skole, hvilket år. Lete klasse for klasse» er svaret.

Vi måtte nå lenger ned i materien. Til slutt, etter flere dagers søk i Oslo kommune, blir vi ledet mot en annen arena: «Byarkivet i Oslo kan altså være stedet å oppsøke for å grave i personers historie», er tipset.

Vi ringer arkivets konsulent Anette Wallmann, som opplyser:

«Du vil rekonstruere livsløpet hans? Da blir kommunale folketellinger en idé, selv om du etter 1948 ikke får innsyn, på grunn av 60 års sperre. Men så har du fødselsmeldinger. Kanskje de kan gi noen svar. Du må nesten komme hit.»

Som en introduksjon og en forberedelse hadde vi allerede lest oss fram til dette, som ga berettiget håp:

BYARKIVET

«Slektshistorie. Har du forfedre som har bodd i Oslo eller Aker, er sannsynligheten stor for at du kan finne opplysninger om dem i våre arkiver. Ved å studere historisk kildemateriale kan du gradvis nøste sammen opplysninger som forteller hvem dine forfedre var, hvordan de levde, hvilket yrke de hadde og mye mer. De kildene som er mest brukt av slektsgranskere er folketellinger og kirkebøker. Dette er

unike kilder i det at de inneholder opplysninger om alle; kvinner og menn, unge og gamle, fattige og rike. På vår lesesal kan du få veiledning i bruk av Byarkivets kilder som er nyttig for slektsforskning».

Vi ankommer Byarkivet i Oslo sine lokaler i Mari-dalsveien 29. oktober, en uke etter begravelsen. Vi søker skriftlig og formelt om inngang der og da, besvarer spørsmål om «besøkets formål» og så videre. Vi får utstedt et adgangskort gyldig i til 2029.

Men det eneste vi har, er altså et navn, og en fødselsdato. Jeg jobber på egenhånd først.

4.7.1 Fødselsmeldingene, vårt første kort

Ved fødselen blir det skrevet fødselsmeldinger av jordmor. Av disse kan vi lese oss fram til navn på mor og far. Og fødselstidspunktet. I Oslo byarkiv ligger det hundretusenvis av fødselsmeldinger.

Vi spør om 1946-årgangen. August.

- Du har flaks. Det er 60 års klausul på fødselsmeldingene. Hadde han vært født i 1948, hadde du ikke fått innsyn, sier en ansatt på Byarkivet.

Etter at Byarkivets personale har hjulpet oss med å finne mikrofilmen i kjelleren av arkivet, setter vi oss ned med filmrullen, blar fram til august. 22. august. Og der!

«Oslo Kommunale Fødehjem, Avdeling Kroghstøtten. Et levende guttebarn, født den 22.8. 1946, klokka 10.40 i Oslo». «Er barnet født i eller utenfor ekteskap?» spør skjemaet. «I ekteskap», svarer håndskriften.

Vi leser videre:

«Farens navn: Belander Fosshaug. Bygningsarbeider hos ingeniør Ragnar Evensen, født 20.11.1899, bosatt i Feddersensgate 5., 1. etasje. Morens navn: Ragnhild, født Olsen, hustru, født 24.3. 1907.»

Fødselsmeldingen er underskrevet av jordmoren, Anne Matthea Vasdal, 22. august 1946.

Oslo Kommunale Fødehjem
Avd. Kroghstøtten

Anmeldelse

av et levende guttebarn født den 22-8 1946 kl. 10⁴⁰ | form. | etterm.

i Oslo | gate nr. |

Er barnet født i eller utenfor ekteskap? *I ekteskap.*

Fødretnes navn, stand, fødselsår og bopel | farens *Belander Fosshaug, byg. arb.*
20/11-99, Feddersensgt. 5.
| morens *Ragnhild, hustru, 1907*
24/3-07, s. adr.

Hvor mange barn har moren tidligere født? *1 barn.*

Er hvilken tidspunkt av stangerisnet foregikk fødselen? *9de måned.*

Fødetsens leie og stilling under fødselen? *Bygningsarb., 1ste klasse, fedat.*

Blir katehjelp anvendt ved barnets fødsel? *Nei.* Heilken?

Fødselsmeldingen (se vedlegg 3)

Det var et fantastisk utgangspunkt! For her ligger så mange nøkkeldata at det vil lede oss videre, i denne labyrinten.

Vi sitter med fødselsdatoen til mor og far, og ikke minst en adresse. Jeg innså at dette arkivet er en kilde til å finne skatter, og eventuelt ubehagelige sannheter.

Researcher Anne Schjølberg skriver i sin orientering om sin del av arbeidet:

«Fødselsmeldinga ga altså navn og fødselsdato på foreldrene Ragnhild og Belander Fosshaug. Folkeregisteret ga igjen mye informasjon om: når de døde, hvor de var født, og det fortalte at foreldrene var skilt».

Bildet blir mer og mer fyldig:

3. februar 1967 skiller far Belander og mor Ragnhild seg, faren er da 68 år, mor Ragnhild 60. To år senere, 27. januar 1969, dør Belander Fosshaug. Ragnhild Kamilla gifter seg senere på ny. Hun deler, ifølge Folkeregisterets opplysninger, leilighet med sønnen i Frederik Haslunds gate fram til 17. september 1991. Fram til hun dør 26. april 1992 deler hun bopel med sønnen Jan Erik i Christian Michelsens gate 42 B på Grünerløkka i Oslo. Jan Erik bor så her i to år, fram til 24. mai 1994. Det er nå han ender i Nordkappgata, kommunal leilighet på hans barndoms trakter på Torshov. Han bor i Nordkappgata 29 i 8 år, i 2002 flytter han over gata, til Nordkappgata 30. Her bor han i sine sju siste leveår.

Vi sitter to dager på rad i Byarkivets lesesal, til stengt tid. Etter hvert forteller vi personalet på Byarkivet, Mona Bruland og historiker Johanne Bergkvist, åpent og ydmykt om ærendet vårt: Vi vil gå opp sporene etter Jan Erik Fosshaug, en mann som døde tilsynelatende uten noe gjenlevende familie, og hvor det ikke var noen i begravelsen. Vi forteller om denne Osloomannens triste sorti. Vi vil vekke personalets interesse og empati, som et ledd i å komme nærmere enda flere funn. Det handlet om å bygge en tillit til Byarkivets personale. Vi innså at de besitter en meget sjelden kompetanse på søk etter personers fortid. De imøtekommende ansatte, Mona Bruland og historiker Johanne Bergkvist, skal finne flere nøkler.

Vi returnerer dagen etter. Etter å ha forklart detaljert om hva vi er på jakt etter, forteller dem at det kan være en idé å studere de kommunale Folketellingene for Oslo. Jan Erik Fosshaug var født 22. august 1946. Den første mulige folketellingen er dermed trolig for 1947. Og etter et kvarters let i kjelleren av Byarkivet i Oslo får vi båret opp denne potensielt gode kilden: folketellingen i Oslo 1947.

4.7.2 Folketelling i Oslo, 3. november 1947

Vi blir bedt om å ta på hvite hansker for å bla. Dette er skjøre bøker.

Byarkivet har nærmere åtte hundre hyllemeter med kommunale folketellinger fra Kristiania og Aker, hovedsaklig fra perioden 1899 til 1954.

Vi sikter oss altså inn mot Feddersensgate 5, 1. etasje. Som det sto på fødselsmeldingen. Vi blar, lenge.

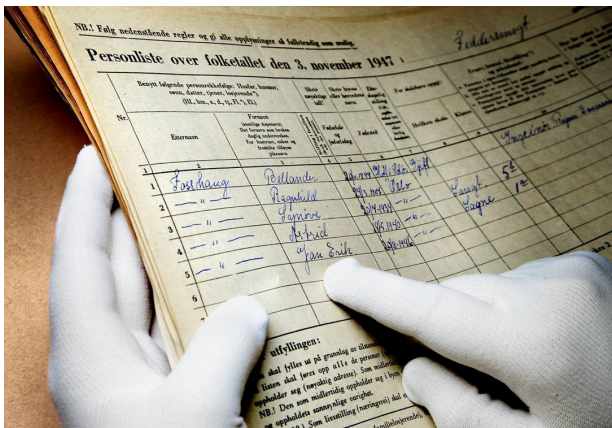
Det er her gjennombruddet skal komme: Informasjonen vi leser på skjemaet forteller en historie om Jan Erik Fosshaug som verken politiet, Folkeregisteret, myndighetene eller presten har visst om.

For under dette taket, i Feddersensgate 5, 1. etasje, bor det ikke tre personer. Men fem:

Belander, faren, Moren Ragnhild. Men på linjene før Jan Erik på skjemaet, står to helt ukjente navn:

Astrid og Synøve Fosshaug, 12 og 6 år gamle. De står oppført med fødselsdatoer og skole.

Det står også at faren er født i Hof i Solør kommune. I mantaloppgaven kan man attpåtil lese at de ikke har varmtvannsbeholder, kjøleskap eller bad. Leilighetens samlede flate er 26 kvadratmeter. Husleien 24 kroner og 30 øre i måneden.

Folketellingen 1947 (se vedlegg 3)

4.7.3 Nytt viktig funn i Folkeregisteret

Folketellinga fra 1947 viste hvor mange som bodde i leiligheten. Men hvor kom de to jentene fra, Astrid og Synøve Fosshaug?

Nå fikk letingen enda mer systematikk. Jeg involverte igjen researcher Anne Schjølberg, som jeg nå samarbeidet tett med.

Vi kunne igjen gjøre dype søk. Schjølberg skriver:

«Etter hvert fikk Oksnes nok informasjon til at vi kom et viktig stykke videre, ved å kombinere søk i Folkeregisteret med Dagbladbasen, som er så søkbar at du kan få opp alle som heter Kari til fornavn, eller alle som er født på en gitt dato osv. Vi sjekket opp de fleste med etternavn Fosshaug på den måten, i håp om å finne annen slekt.

På den måten fant vi fram til identiteten til de fleste

personene i historien om Jan Erik Fosshaug. Det er en tidkrevende prosess, du sjekker utallige personer opp mot flere registre for å finne ut om de har samme navnehistorikk eller adressehistorikk, og samtidig har riktig fødselsdato.

Etter mye kryssøking i registrene, spesielt Folkeregisteret og avisas interne arkiv, fant vi altså halv søstrenes navn og adresser» (se vedlegg 3).

Vi tastet inn fødselsdatoen deres i Det sentrale Folkeregisteret, på søsteren født i 1934, og samme for søsteren født i 1940. En søster var nettopp død, mens en levde. Belander var far, men Ragnhild var ikke mor til jentene.

Vår research avdekker altså at Jan Eriks far Belander har hatt to døtre fra tidligere ekteskap.

Astrid Solveig Aase døde i mai ifjor. Hun var bosatt i Bergen. Men der: Inger Synnøve Sunde. Også hun med et annet etternavn, riktignok, etter å ha giftet seg. Men hun lever. Et raskt søk viser at hun bor i en blokkleilighet på Bøler i Oslo. Hun står attpåtil i telefonkatalogen. Hva så med far Belander? Som det gikk fram av folketellingen er han født i Hof i Solør i Hedmark. Det finnes 3751 Fosshaug i Norge, ifølge Folkeregisteret. Det finnes to mennesker ved navn Fosshaug i Hof. Vi ringer, men telefonene gir ikke resultater.

4.8 METODE:

Opprette kontakt med Oslo byfogdembete sin skifteseksjon. Kvalitetssikre og fastslå sikker identitet på halv søsknene og igjen på deres barn

Vi jobbet også mye opp mot Oslo byfogdembete, skifteretten, siden det ikke er uvanlig at det dukker opp slektninger uker og måneder etter dødsfallet for å kreve arv.

Vi ringer Merethe Halvorsen, leder for skifteseksjonen i Oslo byfogdembete, som arbeidet ut fra den samme teorien som politiet, at han ikke hadde noen familie eller arvinger. Hun sier:

«Politiet har ikke lyktes i å finne pårørende. Det forholder vi oss til. Om politiet ikke finner arvinger etter avdøde, har vi en rutine på å sjekke om avdøde kan ha deponert et testamente her. Samtidig tar vi kontakt med likningskontoret for å se om avdøde har formue eller aktiva. 12. oktober ble han meldt død hit. 16. oktober sendte vi forespørsel for å høre om det finnes formue etter avdøde. Åpnes det offentlig skifte, driver vi etterforskning, leter videre etter mulige arvinger».

Men snart kommer det e-post fra Merethe Halvorsen i Oslo byfogdembete:

«Jeg kan bekrefte at vi i dag har fått innsendt kopi av siste ligning for avdøde Jan Erik Fosshaug. Det er ikke registrert noen form for aktiva, og dødsfallet blir derfor avsluttet her med intet til skifte da avdødes formue er lik 0,-»

Men Halvorsen skal hjelpe oss videre. Etter gjentatte samtaler over halvannen uke sa hun seg muligens villig til å åpne opp Folkeregisterets «innerste del» for oss, i dette tilfellet altså detaljene og dataene på søstrenes ektefelle/barn og kjernefamilie. Vi tenkte at barna til søstrene eventuelt kunne huske noe fra sin onkel som kunne kaste nytt lys over historien. Selv får vi kun opp selve adresse-historikken i den ordinære delen av Folkeregisteret vi har tilgang til. Vi følger opp med en e-post til Halvorsen om dette 2. november 2009 (personnummer er i denne gjengivelsen x-et ut av hensyn til de respektive).

-----Opprinnelig melding-----

Fra: Bernt Jakob Oksnes [mailto:bernt.jakob.oksnes@Dagbladet.no]
 Sendt: 2. november 2009 17:36
 Til: Halvorsen, Merethe
 Emne: Fra Magasinet, Dagbladet

Hei igjen, Merethe!

Takk for veldig hyggelig samtale på telefon i dag. Kunne du være så snill å sende meg detaljene og dataene på de følgende personene - under produktene ... Foreldre, Ektefelle/ Barn og Kjernefamilie. Vi får kun opp selve historikken i folkeregisteret.

Jan Erik Fosshaug, født 22.08.1946

Trolige halv søsken:
 Inger Synnøve Sunde, personnummer 200734xxxxx (bosatt Bølerskogen 23, 0691 Oslo)
 Astrid Solveig Aase, 180540xxxxx

Far: Belander Benhardsen Foshaug /(eller Fosshaug), 201199xxxxx
 Mor: Ragnhild Kamilla Aurdahl, 240307xxxxx (skilt fra Belander Fosshaug, og siden gift med Kristian/ (Christian) Aurdahl)

Tusen takk!

Alt godt
 Bernt Jakob Oksnes
 Magasinet, Dagbladet

Dagen etter kommer svaret og bekreftelsen på det vi leter etter. Vi kan med dette spikre hele den komplette historien om halv søstrene, deres ektefeller og barn. Som vi nå også har navnene på.

Hei igjen!

Da har jeg klippet ut det som står i folkeregisteret.
 Mvh Merethe

Detaljopplysninger 200734xxxxx SUNDE SYN-
 NØVE INGER Min Max
 Navn: SUNDE SYNNOVE INGER Registreringsdato:
 31.12.1952
 Adresse: BØLERSKOGEN 23 Adr.endr.reg: 01.04.1959
 Flyttet: 03.03.1959
 0691 OSLO Status: BOSATT

Bo-kommune: 0301 OSLO
 Gate/Hus/Boks: 10992 / 0023 /
 Bolignr/ HO302 /

Valgkr/Skolekrets: 1309 / 0144

 Ektefelle 010533xxxxx
 Barn 050553xxxxx Kjønn: K
 Barn 130562xxxxx Kjønn: M
 Forelder 201199 FOSHAUG BELANDER BERN-
 HARSDEN
 Forelder 020414 FOSHAUG ASLAUG

 Familienummer: 010533xxxxx
 Etternavn: SUNDE
 Fornavn: INGER SYNNOVE
 Etternavn ugift: FOSHAUG
 Sivilstand: GIFT Registreringsdato: 31.12.1952
 Kjønn: K
 Statsborgerskap: Registreringsdato:
 Fødested: 0301 OSLO
 Flyttet fra kommune: 0219 BÆRUM Flyttet:
 02.11.1948
 Spes.reg.type: FAST,VANLIG BOSATT Registrerings-
 dato:

 Ektefelle til 200734xxxxx SUNDE SYNNOVE INGER
 Min Max

Født/Persnr Status Navn Adresse Postn Posts Sivs
 Siv-d Statb
 010533xxxxx BOSATT SUNDE ARNE CATO BØLER-
 SKOGEN 23 0691 OSLO GIFT

Barn til 200734xxxxx SUNDE SYNNOVE INGER
 Min Max

Født/Persnr Status Navn Adresse Postn Posts Sivs
Siv-d Statb
130562xxxxx DØD SUNDE STEN HELGE UGIFT
050553xxxxx BOSATT DAUS BERIT SUNDE HØY-
SLETTA 19 1400 SKI GIFT 12.04.2002
Detaljopplysninger 180540xxxxx AASE ASTRID
SOLVEIG Min Max

Navn: AASE ASTRID SOLVEIG Registreringsdato:
29.11.1969
Status: DØD Registreringsdato: 27.05.2009

Siste bo-kommune: 1201 BERGEN

Ektefelle 231228xxxxx
Barn 130771xxxxx Kjønn: K
Forelder 201199 FOSSHAUG BELANDER
Forelder 020414 FOSSHAUG ASLAUG

Familienummer: Registreringsdato: 21.06.2002
Etternavn: AASE
Fornavn: ASTRID SOLVEIG
Etternavn ugift: FOSSHAUG
Sivilstand: ENKE(MANN) Registreringsdato:
21.06.2002
Kjønn: K
Statsborgerskap: Registreringsdato:
Fødested: 0301 OSLO
Flyttet fra kommune: 0301 OSLO Flyttet: 15.06.2005
Spes.reg.type: FAST,VANLIG BOSATT Registrerings-
dato:

Ektefelle til 180540xxxxx AASE ASTRID SOLVEIG
Min Max

Født/Persnr Status Navn Adresse Postn Posts Sivs
Siv-d Statb
231228xxxxx DØD AASE ASBJØRN GIFT 29.11.1969

Barn til 180540xxxxx AASE ASTRID SOLVEIG Min
Max

Født/Persnr Status Navn Adresse Postn Posts Sivs
Siv-d Statb
130771xxxxx BOSATT AASE ANETTE KRISTIN
CLAUS FRIMANN'S GATE 3 5011 BERGEN GIFT
11.07.2008

4.9 Konfrontere politiet med de nye funnene

Det var på tide å konfrontere politiet og deres mann på mistenkelige dødsfall, Knut Skjelvan, med de opplysningene vi hadde funnet, og som autoriteter som politiet og en av Folkeregisterets eksperter på slik research

ikke hadde maktet å spore i løpet av de 17 dagene fra dødsfallet til begravelsen.

Politiet ved Skjelvan uttrykker stor forbauselse over funnet. Det blir helt stille i andre enden av telefonen idet vi forelegger ham informasjonen. Hans første reaksjon er:

«Du verden ... Slikt kan skje».

Vi spør ham om han vil underrette søsteren om at broren er død, siden vi anser dette som en politioppgave mer enn en oppgave for media. Skjelvan svarer at han vil gjøre det.

Politiet begynte å bli noe engstelige for hva vi hadde på gang. Nå ringte man kort tid etter fra informasjonsavdelingen i Oslo-politiet og ba om å få lese saken. De fryktet nok at saken skulle komme ut på en måte at politiet hadde forsømt jobben sin med å finne etterlatte.

4.10 METODE: Hvordan kontakte halvsøsteren? Opptre varsomt og skånsomt, bygge tillit og ufarliggjøre situasjonen

Kort tid etter begynte vi arbeidet med å kontakte Fosshaugs halvsøster Inger Synnøve Sunde. Før vi ringte søsteren, ville vi forsikre oss om at hun hadde mottatt informasjonen om brorens død av politiet. Skjelvan i politiet bekreftet dette, men la samtidig til at søsteren hadde vært meget lite villig til å snakke.

Vi ville ikke gå direkte på den gjenlevende søsteren med en gang. Hun var 76 år, vi visste ikke i hvilken tilstand hun var i. Og vi visste heller ingenting om familiehistorikken og relasjonen hun hadde hatt til broren. Vi ville gå varsomt fram. Så som en start ville vi i stedet ringe til Astrids datter, Annete Kristin Aase, som ble den første fra familien vi snakket med. Etter et søk fant vi ut at hun var bosatt i Bergen. Jan Erik Fosshaug var altså hennes onkel. Vi ringer og opptre veldig forsiktig idet vi legger fram saken. Svaret er:

«Jeg husker ham fra da jeg var veldig liten. Det må være 30 år siden, minst. Nå er jeg 38.

Jeg vet ingenting mer. Jeg har heller aldri spurt mor om det. Det er lite å hente her. Beklager, jeg vet ikke hva som er skjedd med ham».

Heller ikke den andre søsterens datter, Berit Daus Sunde, kunne bidra stort:

«Det må være 40 år siden jeg så ham. Jeg var rundt 10 år. Det er kanskje like lenge siden min mor så ham. Beklager, jeg kan ikke hjelpe. Jeg kjente ham ikke».

Men vi hadde gjennom datteren forsikret oss om at

halvsøsteren til Fosshaug var beredt til å at imot telefon fra oss.

6. november ringte vi halvsøsteren Inger Synnøve Sunde, som vi da satt med adresse og telefonnummer på. Hennes første reaksjon er avvisende:

- Jeg kjenner ikke til Jan Erik Fosshaug. Har ikke hatt noe med ham å gjøre. Jeg tror ikke jeg hadde kjent ham igjen på gata. Jeg vet selvfølgelig at jeg har en bror. Men jeg visste ikke at han var død.

Det føles i noen sekunder som hun vil legge på, men vi blir sittende å snakke i 45 minutter denne fredagskvelden. Hun forteller sin historie. Hun forteller at hun trillet Jan Erik som liten. At de delte soverom. At han av og til ble med henne, storesøsteren, på skolen. Hun forteller videre at hun avviste ham for 25 år siden. Hun hadde nok med sitt eget liv, med en syk mann, med full jobb og familie og med sorgen etter tapet av en sønn. Hun skulle også i løpet av denne samtalen, etter at vi omsider hadde vunnet en tillit, på eget initiativ tilby seg å være med for å legge ned urnen til halvbroren på Østre gravlund. Så kan hun samtidig legge på en blomster på grava til deres felles far, som ligger der.

Tre uker senere, etter flere telefonsamtaler i mellomtiden, går vi over Østre gravlund. Halvsøsteren firer urnen til Jan Erik ned i grava, mens hun sier:

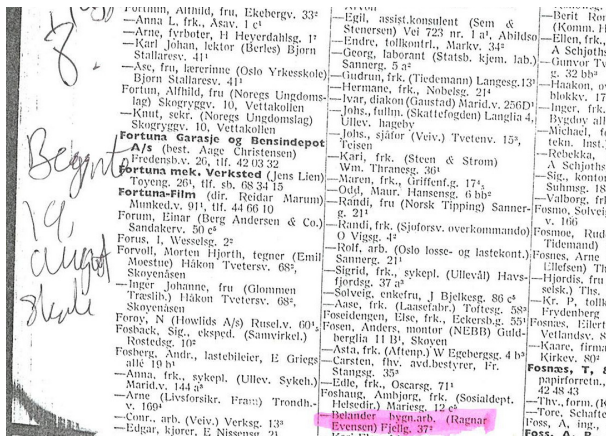
«Det er fælt at det skulle gå slik med Jan. Det er skammelig, ja skremmende at samfunnet ikke tar vare på de som faller. Men jeg tenker ... Man kan ikke ta seg av alle mennesker. Oslo er en stor by, selv om den er liten».

4.11 METODE:

Vi jakter flere spor i Byarkivet

4.11.1 Adressebøkene, den tids telefonkatalog

Men det var altså mer å hente i Byarkivet, som jeg jobbet parallelt med.

Adressebøkene (se vedlegg 3)

Adressebøkene, den tids telefonkatalog, var neste stopp!

Fra og med 1879 til begynnelsen av 1990-tallet ble Oslo og Kristiania adressebok utgitt hvert år. Alfabetisk, med etternavn, fornavn, yrke, arbeidsgiver og adresse. Nettopp adressebøkene leder oss om noen dager videre til neste funn i Byarkivet. For ved hjelp av adresseboka finner vi ut at Jan Erik og familien på et tidspunkt har flyttet, så da han er i skolealder, i 1953, bor faren Belander ifølge adresseboka i Fjellgata 37 på Grünerløkka i Oslo.

4.11.2 Å finne fram i skolearkivene og klasselistene

Ved hjelp av informasjonen, at Jan Erik Fosshaug bor i Fjellgata 37 idet han når skolealder i 1953, kan vi også finne ut hvilken skole Jan Erik trolig har gått på:

Det var jo dit vi ville. Finne skolekameratene hans. Få historien om guttens barndom, som kunne gi en ytterligere forståelse av hvem han var og hvor han tok veien videre i livet.

Byarkivet har en stor samling skolearkiver. I skolearkivene og klasselistene kan du finne navn på eleven, på forsørger og vedkommendes yrke, elevens fødselsdato, adresse, karakterer og fravær.

Byarkivet har fått avlevert 682 hyllemeter med skolearkiver, og får fortløpende inn eldre arkivmateriale fra eksisterende og nedlagte Oslo-skoler. Hva som er bevart varierer fra skole til skole. Fra enkelte har man tilnærmet komplette serier av møtebøker, journaler, sakarkiv, karakterprotokoller og elevkort. Fra andre finnes det kun et fåtall protokoller. 165 av hyllemetrene er imidlertid ikke ordnet, og i praksis betyr det at materialet er vanskelig utilgjengelig.

Som Byarkivet selv skriver:

«Skolearkivene inneholder i flere henseender viktig dokumentasjon. De omfatter et betydelig historisk kildemateriale som kan belyse byens skoledrift og barn og unges hverdagsliv de siste 100-150 årene. Vel så viktig er det at de inneholder sentral dokumentasjon for den enkelte Oslo-borger»

Dette var altså en gylden mulighet, selv om vi var forberedt på å møte utfordringer. Personalet på Byarkivet forklarer at de har en oversikt som viser hvilke skoler den enkelte gateadresse sognet til. Vi får denne, og blar oss nedover oversikten, til:

F for Fjellgata ... Som adressebøkene fortalte at Jan Erik Fosshaug bodde i.

Han skal ifølge listen altså skrives inn på Sofienberg skole, ifølge lista. Man må søke om innsyn i disse klasselistene, siden de har 60 års klausul. Men med bistand fra en av kildene i Byarkivet, finner vi etter flere dagers

leting klasselisten med Jan Erik Fosshaugs navn på. I en ren gutteklasse, klasse 1A/G, skoleåret 1954/55. Det forvirrende i leteprosessen, og som gjorde søket ekstra tidkrevende, er at han begynte på skole ett år for sent, som 8-åring, i 1954. Han fantes altså ikke i listene han skulle stått på, for 1953-kullet, men for 1954-kullet.

Elever skoleåret 1954-55 i klasse 1A

Klasseforstander *Johanne Gunder* værelse 38

Napier

Mannt. nr.	Lnr.	Barnets navn	Født	Forsorger	Bolig
1	✓	Andersen, Bjørn	3-12-47	Selger, Bjørn Smedeman	Lamgt. 39 ^{II}
2	✓	Koppebust, Torje	2-5-47	Mortén, Willy Fostedal	Ta. Heimst. 17 ^I
3	✓	Bauer, Svær Bogad	12-11-47	Fleisoy, Erik Rønne	Ola. Waa 3 ^B
4	✓	Øvstun, Per Olaf	10-2-47	Karsten, Olef Rønne	Fosberg - 1 ^B 27. 6/101.68
5	✓	Bye, Poul	5-12-47	Fals, Erik Olav Bye	Dalmeneggt. 37 ^{EII}
6	✓	Roe, Erik	26-3-47	Rønne, Fjellvik Rie	Fjellvikg. 3 ^{IV}
7	✓	Dahlbye, Per Riech	31-1-47	Øst, John Per Dahlbye	Karstakst. 4
8	✓	Fageraa, Jørn	20-9-47	R. V. Øst, Ole Fageraa	Ola. Michelseneggt. 9 ^{IV}
9	✓	Urbakung, Jan Erik	22-8-46	Rygge, Erik Riech	Fjellvik. 37 ^{II}
10	✓	Furuset, Per Otto	14-10-47	Tollfjell, John Furuset	Dalmeneggt. 12 ^{III}
11	✓	Rønne, Jørn	4-2-48	Alv, Mortén Sigurd Rønne	Fjellvik. 17 ^{II}
12	✓	Øst, John	18-11-47	Rønne, Fjellvik Riech	Fjellvikg. 1/27. 68.08.88
13	✓	Jensen, Erik	25-2-47	Mortén, Erik Rønne	Dalmeneggt. 6 ^{IV}
14	✓	Johannsen, Tor	13-1-47	Rønne, Erik Rønne	Ta. Heimst. 88
15	✓	Rygge, Per	10-12-47	Riech, Erik Rønne	Dalmeneggt. 14 ^{II}
16	✓	Koppebust, Per	4-1-47	Riech, Per Rønne	Ta. Heimst. 103 ^{II}
17	✓	Rønne, Erik	23-2-47	Rønne, Erik Rønne	Dalmeneggt. 26 ^{II}
18	✓	Rønne, Erik	17-3-47	Rønne, Erik Rønne	- 11 - 84 ^{II} 37. 36. 13
19	✓	Rønne, Erik	19-3-47	Rønne, Erik Rønne	Dalmeneggt. 16 ^{II}
20	✓	Wood, Erik	2-10-47	Rønne, Erik Rønne	Ta. Heimst. 77 ^{II}
21	✓	Øst, John	9-8-47	Rønne, Erik Rønne	Ola. Michelseneggt. 15 ^{II}
22	✓	Rønne, Erik	16-11-47	Rønne, Erik Rønne	Fosberg. 20
23	✓	Rønne, Erik	25-11-47	Rønne, Erik Rønne	Ola. Michelseneggt. 3 ^{II}
24	✓	Øst, John	18-11-47	Rønne, Erik Rønne	Dalmeneggt. 8 ^{II}
25	✓	Rønne, Erik	25-11-47	Rønne, Erik Rønne	Dalmeneggt. 8 ^{II}
26	✓	Rønne, Erik	15-1-48	Rønne, Erik Rønne	Ta. Heimst. 67 ^{II} 14. 67. 14. 68
27	✓	Rønne, Erik	16-11-47	Rønne, Erik Rønne	Fosberg. 14

Klasselisten (se vedlegg 3)

4.11.3 Å spore opp og kontakte klassekameratene og jakte på klassebilde

Jeg bruker noen timer på å studere klasselisten til Fosshaug, spore opp en del telefonnummer til klassekamerater og setter snart i gang med å ringe. Dette arbeidet gjør jeg 10. og 11. november 2009, etter hvert i dialog med researcher Anne Schjøberg. Hun skriver:

«Klasselista fra Sofienberg skole som Oksnes fikk tak i, avslørte navn på klassekamerater. Der kunne igjen kombinasjonen av registre føre oss fram til riktige personer med telefonnumre, slik at Oksnes kunne ringe dem».

Vi slår nummeret til en Jan Fageraas, han står innskrevet i klasselista på raden under Fosshaug, i den rene gutteklassen.

- Rart ... Jeg burde ha husket ham. Men jeg kjenner ikke navnet. Men du, for å si det rett ut. Jeg er i Sveits. Bor her for tiden. Og sitter midt i et møte nå.
- Det ringer ingen bjeller?
- Det gjør egentlig ikke det. Men lykke til.

Vi går videre på klasselista. Ringer i tur og orden Per Ivar Koppang, Hans Richard Dalby og Svein Roger Bauer, som ikke kan hjelpe oss nevneverdig.

Den siste vi oppsøker er Svein Hauge. Ifølge klasselista bodde han i Fjellgata 53, et steinkast unna Jan Erik i Fjellgata 37. Er det en som bør vite, er det han.

- Han kan umulig ha gått der særlig lenge. Det må ha skjedd noe. Uten at vi har rukket å registrere hvem han var.
- Finnes det et klassebilde? spør vi.
- Ett eller annet sted.

En time seinere ringer Hauge tilbake og legger igjen denne beskjeden.

- Det er Svein Hauge. Jeg sitter her med et klassebilde. Sofienberg skole, 1954/55. Jeg tror det er Jan Erik som er på bildet. Jeg husker det nå. Ring meg gjerne tilbake.

Vi ringer ham. Klassebildet kommer i mailboksen.

- Vår mann, Jan Erik, står i annen rekke, nummer to fra høyre med stripete genser. Håper det kan være til hjelp.

Vi leter oss fram. En smilende gutt. Lys i håret. Men på klasselisten var det 28 navn. Bare 25 på bildet. Kan han ha forvekslet det med en annen? Etter en times analyse og konferering med Hauge: Sporet er falskt. Gutten er en annen.

4.12 METODE:

Pleie av Byarkivets personale gir flere resultater

Ingen av medelevene kunne altså huske Fosshaug. Denne uka hvor skolesporet ikke ledet noen vei, skal saken likevel ta en viktig vending. Vi var hele tiden av den oppfatning av pleie av Byarkivets personale, jobben med å få dem genuint interessert og levende opptatt av denne saken, kunne føre fram. Spesielt ettersom en del av arkivene var sperrebelagte, var vi avhengig av goodwill og personer som så viktigheten av denne saken. Vi prøvde på en høflig måte å trykke på de riktige knappene for å få Byarkivets personale til å bli personlig interessert i saken.

Det blir de. De gjør egne søk i arkiver vi normalt ikke har tilgang til.

En ansatt på Byarkivet tar kontakt pr. telefon 6. november: Hun har etter egne undersøkelser nemlig sett en fotnote - i et dokument vi ikke har tilgang til - om at Jan Erik Fosshaug skal ha blitt flyttet til noe som het Sarsgaten skole.

4.13 Et stort gjennombrudd og funn - Sarsgaten skole, for psykisk utviklingshemmede

Vi kunne nå altså slå fast at alle satte spor i arkivene også den gang, vi kunne følge folks bevegelser. Men av hensyn til personvernet er alle kommunale folketel-linger og skolearkiver sperret for innsyn i 60 år. Men vi hadde altså gode kilder her. Uansett, ingen kunne finne Sarsgaten skole, selv ikke i Byarkivet.

Vi må derfor gjøre det søket på egenhånd:

Etter en liten dag står det klart for oss hva Sarsgaten skole er. Og ikke minst, det er som om brikken i pusle-spillet om Jan Erik Fosshaugs liv faller på plass.

For i en artikkel vi finner i Oslo Byarkivs medlems-blad Tobias, nr 3. 2002, om institusjonshistorie, står det:

«Uhørte stemmer og glemte steder. Fortellinger fra utviklingshemmedes historie».

Videre står det:

«Bortgjemte og Usynliggjorte (...) Sinkene, som de lettere utviklingshemmede vanligvis ble kalt, ble plassert i egne klasser. I år 1900 ble Sarsgaten og Ulle-vaalsveien skole opprettet for å huse disse klassene».

Her var vi enda nærmere Jan Erik Fosshaugs liv og skjebne. Dette ga en ny sterk dimensjon til saken: En antakelig utviklingshemmet mann, kanskje ute av stand til å ta vare på seg selv.

Snakket vi om en forsømmelse begått av Oslo kom-mune?

Saken hadde som nevnt for lengst truffet min so-siale samvittighet.

Researcher Anne Schjølberg skriver:

«Etter hvert som Oksnes startet jakten på informa-sjon utenfor huset, kom det gradvis flere biter av puslespillet tilgjengelig. Hans research og kontakt med folk i arkivene omkring var formidabel, og jeg var bare tidvis med når han fant noe nytt».

4.14 METODE:

Jakten på vennen Bernt Hagen. Respektfull til-nærming til mennesker i vanskelig livssituasjon
Utfordringen med utskrivningen av teksten, var at sa-ken tok nye vendinger annenhver dag.

Vi tok en ny runde blant naboene. Vi treffer en, Arne Guttorm Pedersen, på telefon:

- Det bodde ingen Jan Erik i denne oppgangen. Du hører hva jeg sier. Jeg har bodd her i 15 år.

Men etter fire minutter går det også opp for ham:

- Åja,. Fosshaug ...

Han har ikke stort å bidra med han heller. Men jeg spør:

- Var der aldri noen der hos ham?

- Jo, jeg kan erindre noe nå. Det var en Bernt som hentet ham iblant. Han bor rett over Joker-butikken. Kjører en svær, gammel Volvo.

Vi hører på Joker-butikken i Nordkappagata, butikken som vi jevnlig hadde hatt kontakt med for å høre om de kjente Jan Erik. Det gjorde de ikke.

Men vi spurte nå også om de kunne kjenne Bernt, en mann med en gammel Volvo. Etter litt betenkings-tid, antydte de at det kunne være en Bernt Hagen, som var innom butikken et par ganger i uka. I butikken sa de også at det er en person «som trolig ikke har noen mobiltelefon».

Det er en kjennsgjerning at dette området i og rundt Nordkappgata i Oslo huser mennesker i en vanskelig og utfordrende livssituasjon. Men det var desto større grunn til å utvise respekt.

Vi spurte om de kunne være så snill å formidle kon-takt med Bernt Hagen neste gang han var innom butik-ken. Vi forklarte hva saken handlet om, og de ville gjer-ne prøve å bidra. Vi la igjen telefonnummer. Vi ringte jevnlig for å minne butikksjefen om henvendelsen vår. Dette var et veldig viktig spor for oss.

Vi brukte samtidig de samme redskapene og verk-tøyene, søkte etter «Bernt Hagen» i Folkeregisteret og andre register, selv om vi manglet adresse og fødsels-nummer. Men seks dager etter at vi etterlyste Bernt, ringte de fra butikken:

- Bernt Hagen er her. Vil du snakke med ham?

- Gjerne.

- Fosshaug, ja ... jeg kjente ham godt, jeg. Du vet, han var tilbakestående. Han var over 60 år. Men ti år i hodet. Som et barn.

Vi hadde etter halvannen måned funnet Jan Eriks eneste kjente venn. Vi spør Bernt Hagen om vi kan komme på besøk, om han vil fortelle mer. Det handlet igjen om å bygge tillit.

Vi kjøper med en konfekteske, og kommer dit, det tar 20 minutter før han åpnet opp. Vi går opp trappene, kommer inn. Vi kom inn i et univers som var veldig sterkt.

Bernt Hagen forteller oss at han møtte Jan Erik Fosshaug da de bodde i samme bygård for noen år siden.

«Han virket så grei. Så stillferdig. Jeg tok ham for det han var. Han var svært ensom av og til. Han hadde vanskelig for å fortelle. Men da han begynte å stole

på meg, kom alt. Han snakket mye om den stakkars faren som datt ned en trapp, ødela hodet og døde. Han kunne sitte og terpe på det en hel dag. Men Jan Erik var slik 'unnskyld at jeg er til'».

Men Bernt Hagen ville ta ham med i den gamle Volvoen sin.

Så kjørte disse sjelene ned motorveien, i en Volvo 740, i dette skjebnefellesskapet, til Sverige, ned langs kysten.

- Jan Erik var som lykkeligst da han satt på i bilen min, sa Bernt.

En dag hadde Jan Erik kommet med et forslag.

- Vi kjører til Solør.

Han visste knapt hvor det lå. Men Jan Erik skulle vise Bernt hvor han stammet fra. Ville forsøke å finne farens slekt. De kjørte hele Finnskogen rundt, på de små, små veiene, i to-tre dager. Men de måtte returnere, de fant aldri ut hvor han kom ifra.

Bernt Hagen kunne fortelle oss at han hadde varslet Oslo kommune og bydelen om at han fryktet Jan Erik ikke klarte å ta vare på seg selv.

Ingen hadde tatt affære. Jan Erik Fosshaug var et forsømt menneske.

4.15 METODE:

Jakten på flere detaljer om omstendighetene rundt dødsfallet og hendelsene etterpå - for å komplettere fortellingen enda mer presist: Mer tillitsbygging i politiet

4.15.1 Jakten på sykkelen

For å sikre oss et viktig fotografisk dokument, vil vi finne sykkelen avdøde syklet på. Ingen på kriminalvakta vet hvor den står. Knut Skjelvan i politiet har heller ikke oversikt over hvor sykkelen er plassert, men vanlig rutine er at Viking Redningstjeneste tauer den inn, opplyser han. Etter en runde hos Viking, og i deres logger, kan heller ikke de finne den. De sender oss videre til avdelingen Trafikk-etterforskning i politiet, som rykket ut på stedet. De kan kanskje bistå. De har den heller ikke stående der. Men ved hjelp av et sykkelnummer som vi får fra loggen til trafikketaten, kan vi spore sykkelen opp.

Vi ender hos beslagskontoret på Grønland politistasjon. Til slutt finner vi den, en relativt ny DBS, i en bakgård på politihuset på Grønland.

4.15.2 Nøkkelen

Knut Skjelvan, deres mann på mistenkelige dødsfall,

ble en nøkkelmann i politiet. Vi ville borre mer i ham når det gjaldt omstendigheten rundt dødsfallet og måten det ble jobbet på i dagene etterpå. Vi fikk følelsen av at vi manglet noen brikker i puslespillet.

Vi spurte og gravde i Skjelvan nesten daglig i tre uker. Gradvis, litt etter litt, etter 25 telefonsamtaler, hadde vi opprettet en tillit. Og Knut Skjelvan, mannen som hadde vært noe lukket og låst, kunne sent i prosessen åpne opp mer. Først etter tre-fire uker fikk jeg den mest poetiske detaljen av alle, en meget viktig detalj for å forstå hvor forlatt og lite savnet denne mannen var:

Den døde mannen på Bentsebrua hadde vært navnløs i tre lange dager, kunne Skjelvan fortelle. Ingen hadde meldt ham savnet. Politiet var i ferd med å gi opp. Skjelvan ville i utgangspunktet ikke ut med dette i starten, siden han da risikerte at det ble reist tvil rundt politiets jobb.

Det eneste de hadde funnet var en nøkkel i lomma til den døde mannen. Ved hjelp av et nøkkelnummer, som man igjen kunne finne hos nøkkelselskapet Trio-ving, kunne man spore nøkkelen til «Nordkappgata i Oslo».

Den ferske polititibetjenten Andreas Opstad hadde til slutt blitt sendt ut, han hadde gått fra dør til dør i Nordkappagata med denne nøkkelen, de lette i blinde, helt til det sa klikk.

Slik kunne de finne en konvolutt med Jan Erik Fosshaugs navn på, og identifisere ham. Vi ville også snakke med politimannen som var inne i leiligheten, slik at vi kunne danne oss et sant og autentisk bilde av hvordan det så ut inne i leiligheten til avdøde. Det fikk vi, men han hadde ikke anledning til å uttale seg på trykk. Men etter en lang dialog med politiet, fra vold- og sedelighetsavsnittet, via krimvakta, til informasjonsavdelingen, fikk vite mer enn vi til slutt tok med i saken. Vi ville gjøre dette i verdige former.

4.16 Tålmodighet og ro i en kompleks situasjon og etisk diskusjon: Ledelsens ønske om et fotografi av mannen

I starten av desember 2009 leverte jeg saken foreløpig fra meg. Jeg ble etter hvert kalt inn på et rom.

- Det er nydelig og rørende, et godt håndtverk, åpnet de.
- Takk. Var det noe mer?
- Ja. Vi må ha bilde av mannen. Hvis ikke kan vi kanskje ikke trykke saken.

Det var en tøff beskjed å få, men jeg prøvde å se etter løsninger. Jeg forklarte at jeg virkelig hadde prøvd å finne fotografi av mannen underveis. Via halv søstre. Vennen Bernt Hagen. Men ingen hadde noe fotografi.

«Bildet har viktig dokumentasjonsverdi. Vi må snu alle steiner. Jeg vil at du skal grave dypt» sa den ene lederen.

Mitt utgangspunkt var på andre siden: «Hvorfor kan vi ikke stole på den kraften som ligger der? Vi har tross alt flere strålende andre illustrasjoner».

Jeg uttrykte også en viss usikkerhet om det var etisk forsvarlig å trykke fotografi av mannen. Ville vi med det trække over en grense? Verdigheten i arbeidet vårt var tross alt så ekstremt viktig her.

Men en lang jakt på en manns identitet ble raskt til en jakt på et fotografi. Dette kokte i hovedsak ned til juss, hvor vi til slutt var i dialog både med skifteretten/Oslo Byfogdembete og spesielt med Boligbygg Oslos advokat om halvsøsteren skulle få gå inn i leiligheten for å ta ut ting av affeksjonsverdi. Hun sa seg selv interessert i å få med seg fotografier eller annet av dokumentasjonsverdi. Fotografier vi da i neste omgang ville vurdere å bruke.

Vi hadde jo denne naboen Bernt Hagens ord på at Fosshaug en gang hadde vist et bilde av seg selv som ung. Ergo: Det finnes sannsynligvis i hjemmet hans. Men vi hadde også politmannen som var inne i leiligheten sitt utsagn at ingen bilder hang oppe der.

Den jakten ble forsinket i en juridisk mølle. Boligbygg Oslo KF var meget lite interessert i at vi blandet oss i denne saken.

Men like før jul fikk vi vite at halvsøsteren fikk bli med inn i leiligheten sammen med advokater. Det som møtte henne ... var et lite pent syn. Og fotografier var det ikke synlige spor etter. Til slutt innså vi at dette kanskje ikke kom til å gå. Magasinet i Dagbladet er enormt grundige, møysommelige, det er derfor det også oftest blir et godt resultat.

Jeg fikk stadig beskjed om å lete videre.

«Beklager. Vi må nok ha bildet av mannen».

I romjula tok jeg noen nye telefoner på jakt etter bildet. Da 2009 ebbet ut var jeg motløs og usikker på hvordan dette skulle gå. Hadde min virkelighetsoppfattelse blitt skreiv: Er ikke dette en god nok sak uten fotografiet?

Tredje dagen etter jul spurte jeg:

«Skal vi gå for saken nå? Dere skal vite at jeg har prøvd å finne fotografiet».

Jeg fikk beskjed om at de ikke kunne garantere noe. Men seks dager seinere ble jeg kalt inn på et rom.

Saken skal på neste lørdag. Så var det klart for Jan Erik Fosshaug. Den Usynlige.

Fra det øyeblikket fikk jeg hjelp i alle ledd fra en fantastisk desk, tekstlig så vel som visuelt. Så kan man

alltid den dag i dag diskutere om bildet hadde styrket saken, eller svekket den. Jeg tenkte som så at uten fotografi av mannen så ville vi forsterke bildet av Den usynlige. Ofte er også de bildene fantasien lager sterkere og mer virkningsfulle enn det man får servert.

4.17 METODE:

Fortellergrep og formidling

Jeg så tidlig at nøkkelen til denne sakens gjennomslagskraft, lå i formidlingen. Det ble en meget viktig metode. Tekstens lengde er 28 800 tegn, en ekstraordinært lang sak i norsk avis-sammenheng. Jeg tror nettopp det er en av grunnene til at reportasjen ved publisering kunne treffe så hardt og bredt. Med en slik tilmålt lengde, kunne vi bygge opp en nerve i teksten, der vi ga rom til å formidle avsløringene og funnene på en veldig effektiv måte.

Jeg vil trekke fram fire punkt når det kommer til selve formidlingen:

4.17.1 The telling detail

Under gravearbeidet med reportasjen satt jeg plutselig på en enorm mengde fakta, researchmateriale og et hundretalls telefonintervjuer. Det var en mosaikk med enormt mange biter. Jeg kom til at jeg ville bruke dette aktivt i formidlingen: Metoden og jakten danner dramaturgien i teksten. Vi drar leseren gjennom teksten idet vi forteller om hvilke framgangsmåter og metoder vi bruker. Jeg ville bruke det man i amerikansk presse (og litteratur) kaller «the telling detail». Det er detaljene som betyr noe, som driver storyen fram og som gir all informasjon leseren trenger. Jeg måtte styre unna beskrivelsene av ting eller forhold som i beste fall bare gir litt utvannet smak eller lukt. Det er nettopp der mange tekster som denne tipper over, erkjente jeg. I det spennet de kollapser og mister troverdighet.

4.17.2 Å skrive for å røre og gripe

Jeg fant uansett ut at en teksts suksess ikke avgjøres av det du finner alene, men måten funnene formidles og fortelles på. Men det var utfordrende. Jeg hadde gravd og gravd, satt med tusenvis av notater.

Da jeg las over teksten min på ett tidspunkt, sent i prosessen, følte jeg enkelte steder stoppet opp, rytmen ble stakkato, det gikk ikke framover. Jeg las teksten opp for meg selv, spesielt i midtpartiet og mot slutten hadde den for mye teknikk ved seg, den var faktatung, research-tung, for lite menneskelig nærhet, jeg måtte bryte opp disse passasjene med partier som nettopp fikk de tekniske detaljene til å framstå vakrere.

Egentlig kunne man kontrollere en del av det selv. Kunne man konstruere og plassere en bestemt passasje kun egnet til å kommunisere fint med leseren? Jeg søkte etter å treffe en nerve. Jeg vil trykke på noe, men

ikke trykke for hardt. Mer subtilt, som etter min mening utløser sterkere følelser.

Jeg satt der på kveldstid. Famlet, prøvde å skrive meg inn i en tilstand. En av disse passasjene som kom til sent - ga Den Usynlige liv:

«Ingen vet hvem Jan Erik Fosshaug er, ingen vet hvordan han feiret sin siste bursdag, 22. august. Samfunnet har visket ham ut. Selv ikke på Joker-butikken som ligger 12 meter fra huset hans i Nordkappgata, har de hørt om noen Jan Erik.

Var det aldri noen som så ham sykle ned Torshovgatene en vinterkveld, eller om somrene i den fineste T-skjorten han hadde? Var det aldri noen som la merke til ham der han tråklet Sandakerveien, opp Åsengata, inn Lammers gate, inn til høyre der, ved blomsterhandelen? Møtte han aldri noens blikk, fantes det ikke en sjel som en tirsdag i fjor en gang sa hei til ham på Joker-butikken? Gråt han av sinne, eller smilte han noen gang inni seg?

Kunne han smake på den søte lykkefølelsen en april dag, og lengtet han, i sitt stille sinn, etter en omfavelse? Hadde han noen drømmer igjen? Lå han hjemme og så i taket og ventet på noen som skulle komme? Ringte det på døra hans, en loddselger eller en fra TV-aksjonen i det minste eller noen som bare ville bli venner med ham? Eller fikk han det han ønsket seg til jul i forfjor?

Vi vet ikke. Det er ingen som vet. Det er som å spørre; Alle de ensomme menneskene, hvor kommer de fra? Hvor hører de hjemme? Vi vet ikke. Det eneste vi vet, er at klokkene ikke stoppet for ham da han døde.»

Som i musikk og all komposisjon trenger man gjerne et mellomspill, et rytmeskift, eller en bro. For å bryte opp kjappe replikkvekslinger, sitater og intervjubolker, smetter jeg inn disse lengre, følelsesladete, reflekterende, dvelende, litterært inspirerte avsnittene, før jeg vender tilbake til virkeligheten.

Metoden var denne: I en teknisk detaljert, tett grave-reportasje som denne, med autentiske, komplekse beskrivelser, måtte jeg med jevne mellomrom legge inn gode pauser, både som en del av rytmen, og med den hensikt å berøre leseren i større grad.

Disse passasjene blir viktige for meg. De fungerer som en slags bro. Her tar vi leseren inn i et annet rom, et rom der han eller hun blir utfordret på en annen måte. Disse passasjene kan bli sterke bærebjelker i en tekst ellers full av teknikaliteter og logiske oppramsinger.

Igjen, jeg skrev meg inn i en atmosfære, en stemning, det handlet like mye om at jeg måtte nå den *til-*

standen selv, for å berøre en leser på andre siden.

Etter et døgn med famling, så satt det med avslutningspassasjene om Jan Erik Fosshaug også. Jeg var bevisst på hvor viktig den var for utfallet av hvordan denne teksten oppfattes blant leserne.

4.17.3 Retoriske grep

Fra et retorisk perspektiv: Jeg vil prøve å formidle på en leservennlig måte. Gi artikkelen et tempo som er lett å følge, og forhåpentligvis vanskelig å la være å følge. Jeg var de tre velkjente appellformene i retorikken bevisst:

- Framstå med autoritet og troverdighet (Etos).
- Legg fram et overbevisende saksforhold (Logos).

Og:

- Bevege mottakerne (Patos)

Sistnevnte handler om noe så enkelt og komplekst som å appellere til følelser, som må sies å være et element i denne artikkelen.

Patos er et sterkt grep. Et effektfullt grep, og et farlig grep. For skjebnejournalistikken kan ofte tape på dette punktet. Den kan miste sin autoritet på veien. I ukevis prøvde jeg å tvinge meg selv til å holde oppe standarden. Aldri falle for fristelsen av å skulle toppe meg selv. Jeg ville dvele der det var nødvendig, holde på en nerve, holde, holde, men så ... slippe i tide.

4.17.4 Iscenesettelse av selv. Bruken av vi - sympati/antipati

Vi prøver her å forene to grener av journalistikken. Den fortellende journalistikken og den metodebaserte gravejournalistikken.

Ispedd det sosiale engasjementet til de amerikanske «New Journalism»-journalistene hvor mange også iscenesatte seg selv. Som er en utfordrende øvelse.

Jeg har jobbet som journalist i 17 år. Forsøksvis lavmælt. Og brukt ordet «jeg» på trykk under ti ganger. Vi valgte her å bruke det personlige pronomenet «vi», for å skape en fellesskapsfølelse. Leserene skulle bli trukket inn i saken.

Men uansett skulle jeg som journalist altså plassere meg selv i front. Min kollega Hallgeir Opedal i Magasinet hadde fra før trukket opp noen linjer for jeg/vi-journalistikken - hvor hovedpoengene var:

1. Jeg-et eller vi-et må ha en funksjon og misjon.
2. Det må aldri være nedlatende, bedrevitende eller selvhverdende.

Journalistikk handler om sympati og antipati. Får leseren antipati med journalisten har hun eller han tapt. Dette var vi veldig bevisst på i utformingen av teksten.

5. SPESIELLE ERFARINGER

5.1 Sosial samvittighet mot en journalists etiske dilemma

Det blinket av og til et lys foran meg. Er dette sosial-pornografi? Er det nødvendig journalistikk? Vesentlig nok? Jeg stilte meg selv spørsmålet mens jeg ruslet hjem om kveldene: Driver jeg med grafising i en død manns liv? Er det riktig?

Vi foretok grundige vurderinger, og konkluderte slik: Dette er ikke en enkeltstående sak. Det er et oppsiktsvekkende, men like fullt sant trekk ved det norske samfunnet. Som ikke bare fortjener, men krever offentlighetens interesse: I verdens mest velstående nasjon dør mennesker uten noen rundt seg, sviktet av det offentlige. Saken traff min egen sosiale samvittighet, og forhåpentligvis mange andres der ute.

Når det er sagt, foretok vi etiske vurderinger hele veien. Vi valgte også å utelate noe informasjon vi satt med, fra teksten. Vi modererte, beskyttet og passet hele tiden på å holde det i sømmelige, verdige former.

Men vi satt selvsagt igjen med noen spørsmål:

Skulle jeg offentliggjort navnene på søsteren? Hadde saken blitt like sterk, uten navnet på naboene og klassekameratene? Skulle jeg ringt tilbake til naboen og forelagt dem saken en gang til? Verdigheten og den taktfulle tonen i dette arbeidet var tross alt så viktig for oss. Til orientering har ingen i ettertid ringt meg tilbake og klaget på noe.

Og jeg måtte igjen stille meg kontrollspørsmålet:

Ville han ha likt det? Jan Erik Fosshaug ..? Ville han likt å få brettet livet sitt ut på denne måten? Hans eneste venn Bernt Hagen tror det. Vi vet ikke. Jeg får aldri svar. Men det eneste vi vet, er hans ensomhet ikke var selvvalgt.

5.2 Min tvil og usikkerhet - og viktigheten av tillit og tro fra ledelsen

Jeg satt borte i gangen i vår ende av redaksjonen, langt unna hjertet av avisa, og hørte enkelte dager jubel og applaus. Den var ikke myntet på meg. Jubel og kake med marsipan og jordbærpynt er et mål på suksess, i Dagbladet. Når nettet har en bestenotering feirer man med kake. Den høsten ble det en del kake. Jeg satt og jobbet fram denne saken, med et slikt bakteppe: Papir-avisa og magasinene blir pustet i nakken av en nett-avis-verden som blir bedre og bedre. Jeg spurte meg selv: Er det noe papiravisa og magasinverden har som nettet foreløpig ikke har? Ja, jeg tror da det.

Men når du ikke har ting jevnlig på trykk så brer det seg en usikkerhet, en gryende uro:

Jeg var ute av rytme på grunn av denne seige saken, og hadde gjort færre saker enn normalt. Jeg hadde en samtale med mine sjefer om dette:

- Jeg kjenner at selvtilliten min er dalende ... tror dere på dette?
- For all del! Vi vil at du skal sitte i ro og mak og gjøre dette.

Det er en veldig fin tillitserklæring å få. Godt lederskap, å både gi en journalist tid og rom til å jobbe fram en slik sak. En sak som vi egentlig ikke så noen ende på.

Det var nettopp det. Vi var ikke ferdige. Man kan ikke bli ferdig med et liv. Men det er ikke bare å trykke på knapper og finne på en passende vending i journalistikk. Jeg kunne ikke fabrikke en fin overgang. Derfor krevde dette arbeidet også enormt med tid og ressurser.

Jan Erik Fosshaug ble gjennom tre måneder en rar venn, som jeg tenkte på fra jeg satte meg på bussen på vei til jobb, til jeg dro hjem fra jobb på kvelden.

Men alle har plass i livets bok, sa de i kirka. Og selv om ingen vil savne ham langs veiene på Torshov på leit etter lykken på sykkelen, og selv om han ble begravd som en ubetydelighet, vil Jan Erik Fosshaugs navn og vesen alltid lyse opp ett eller annet sted.

Om det er en indikator: Den 23. januar 2010 fantes det ikke ett eneste Google-treff på «Jan Erik Fosshaug». Nøyaktig ett år senere finnes det 17 200 treff.

Oslo - 12.01.2012

Bernt Jakob Oksnes